

มูลนิธิแม่ฟ้าหลวง ในพระบรมราชูปถัมภ์
Mae Fah Luang Foundation under Royal Patronage

รายงานการอบรมและศึกษาดูงานคณะผู้แทนป่าชุมชน รุ่นที่ 1

โครงการ “คุณดูแลป่า เราดูแลคุณ”

ณ โครงการพัฒนาโดยตุง (พื้นที่ทรงงาน) อันเนื่องมาจากพระราชดำริ วันที่ 3 – 7 ตุลาคม 2563

1. ข้อมูลคณะ

รุ่นที่ 1			
ลำดับ	จังหวัด	อำเภอ	บ้าน
1	พะเยา	เชียงคำ	ปี้
2	เชียงราย	เทิง	ภูเขาก้าว
3	เชียงราย	เวียงเชียงรุ้ง	ป่าซางดอยแก้ว
4	เชียงราย	เวียงเชียงรุ้ง	ป่าซางเหนือ

จำนวนผู้เข้าอบรม		
ลำดับ	หลักสูตร	จำนวน (คน)
1	หลักสูตร 1 การพัฒนาศักยภาพชุมชนอย่างยั่งยืน	12
2	หลักสูตร 2 การจัดการป่าโดยชุมชนอย่างยั่งยืน	20
รวม		32

รายชื่อผู้เข้าอบรม		
หลักสูตร 1 การพัฒนาศักยภาพชุมชนอย่างยั่งยืน		
ลำดับ	บ้าน	ชื่อ - สกุล
1	ปี้	นาย ตาล มุงทอง
2	ปี้	นาย จอม กราบมูล
3	ปี้	นาย พัด ใจดี
4	ภูเขาก้าว	นางสาว ปภัสสร ขาวน้ำอ้อม
5	ภูเขาก้าว	นาย เสาร์แก้ว สิริสาร
6	ภูเขาก้าว	ร.ต.ถาวร แก้วมูล
7	ป่าซางดอยแก้ว	นาย สมหวัง ใจน่าน
8	ป่าซางดอยแก้ว	นาย มานิตน์ ศรีพรหม
9	ป่าซางดอยแก้ว	นางสาว ศิริพรรณ กันยะมี
10	ป่าซางเหนือ	นาย อภิชาติ แร่งจันะ
11	ป่าซางเหนือ	นาย สอง ศรีพรหม
12	ป่าซางเหนือ	นาย สมชาติ กำวี

มูลนิธิแม่ฟ้าหลวง ในพระบรมราชูปถัมภ์
Mae Fah Luang Foundation under Royal Patronage

รายชื่อผู้เข้าอบรม		
หลักสูตร 2 การจัดการป่าโดยชุมชนอย่างยั่งยืน		
ลำดับ	บ้าน	ชื่อ - สกุล
13	ปู้	นาย เสรี อินตะเสนา
14	ปู้	นาย สมาน กราบทุล
15	ปู้	นาย ชูทรัพย์ ใจดี
16	ปู้	นาย สมพงษ์ อินตะเสนา
17	ปู้	นาย นครินทร์ กลิ่นหอม
18	ภูเขาแก้ว	นาย วรเทพ ดีบหน่อ
19	ภูเขาแก้ว	นาย โชคชัย ปลายโน
20	ภูเขาแก้ว	นาย ทวีเดช พระศิริ
21	ภูเขาแก้ว	นาย ชาดิชาย ดีบหน่อ
22	ภูเขาแก้ว	นางสาว ชนิกาณต์ ขาวน้ำอ้อม
23	ป่าซางดอยแก้ว	นาย วีรยุทธ หวานยม
24	ป่าซางดอยแก้ว	นาย เกษม วิชัยยา
25	ป่าซางดอยแก้ว	นาย อนันต์ ก้างยาง
26	ป่าซางดอยแก้ว	นาย แก้ว ศรีพรม
27	ป่าซางดอยแก้ว	นาย อินทร์ทอง ศรีพรม
28	ป่าซางเหนือ	นาย ปฐม ปรวกพรมมา
29	ป่าซางเหนือ	นาย ประเสริฐ ต่อมใจ
30	ป่าซางเหนือ	นาย สุภัทร์ จำศิลป์
31	ป่าซางเหนือ	นาย ปัญญา พลเยี่ยม
32	ป่าซางเหนือ	นาย ศุภร์คำ ต้นโศรก

2. กำหนดการ

วันที่/เวลา	กำหนดการ	รายละเอียด/ประเด็นเรียนรู้
วันเสาร์ที่ 3 ตุลาคม 2563		
17:00 น.	คณะตัวแทนป่าชุมชนเดินทางถึงโครงการพัฒนา ดอยตุงฯ	- เก็บสัมภาระเข้าที่พัก
18:00 - 19:00 น.	รับประทานอาหารเย็น	
19:00 - 20:00 น.	แนะนำตัว และแลกเปลี่ยนระหว่างหมู่บ้าน ณ ห้องประชุมคลับ 31	- เจ้าหน้าที่นำเสนอข้อมูลโครงการ “คุณดูแลป่า เราดูแลคุณ” และการอบรม - คณะตัวแทนป่าชุมชนแนะนำตัว และการดำเนินงานที่ผ่านมา ของแต่ละหมู่บ้าน สร้างความคุ้นเคย - เจ้าหน้าที่ชี้แจงกำหนดการวันรุ่งขึ้น
20:00 น.	พักผ่อนตามอัธยาศัย	
วันอาทิตย์ที่ 4 ตุลาคม 2563		
08:30 น.	คณะเดินทางถึงแปลงปลูกป่าเศรษฐกิจ บริษัท นิวติ จำกัด ไซท์ 1	
08:30 - 09:30 น.	ศึกษาดูงานแปลงปลูกป่าเศรษฐกิจ แมคคาเด เมีย กาแฟอาราบิก้าดอยตุง และโรงงานแปรรูป แมคคาเดเมียบริษัทนิวติ จำกัด ก่อตั้งขึ้นในปี พ.ศ. 2532 เป็นความร่วมมือกัน ของภาคเอกชนเพื่อสนับสนุนการดำเนินการปลูก ป่าเศรษฐกิจในพื้นที่โครงการพัฒนาดอยตุงฯ โดย เลือกพืชที่ผลผลิตมีมูลค่าทางเศรษฐกิจสูง สามารถนำไปแปรรูปและเพิ่มมูลค่าได้อย่าง ต่อเนื่อง สามารถสร้างรายได้ให้คนดูแลในระยะ ยาว เป็นตัวแปรสำคัญที่ทำให้คนกับป่าอยู่ ด้วยกันอย่างพึ่งพา พืชเศรษฐกิจที่โครงการ พัฒนาดอยตุงฯ เลือกมาส่งเสริมคือ กาแฟพันธุ์ อาราบิก้า และแมคคาเดเมีย ปัจจุบันกลายเป็น ต้นแบบของการดำเนินธุรกิจเพื่อสังคม	- หลักการพัฒนาตามตำราแม่ฟ้าหลวง ○ การพัฒนาที่ยึดคนเป็นศูนย์กลาง ○ การพัฒนาเชิงพื้นที่ ○ การพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุล (คน อยู่กับป่า) ○ การวัดผลการพัฒนา : ชาวบ้านได้อะไร - กิจกรรมพัฒนาแบบองค์รวมที่เหมาะสมกับพื้นที่ ○ การพัฒนาระบบน้ำ ○ การปรับปรุง บำรุงดิน ○ การจัดการการใช้ประโยชน์พื้นที่ (ดอยตุงโมเดล) ○ การส่งเสริมอาชีพระยะสั้น กลาง ยาว เหมาะสมกับบริบท พื้นที่ ○ ป่าเศรษฐกิจ ○ แนวคิดการแปรรูป เพื่อเพิ่มมูลค่าและสร้างรายได้ระยะยาว
09:30 - 10:00 น.	เดินทางไปปางพระราชนันท	
10:00 - 10:30 น.	ศึกษาดูงานระบบน้ำ การทำเกษตรผสมผสานที่ แปลงของนายสุภาพ ตาสามดี	- กิจกรรมพัฒนาแบบองค์รวมที่เหมาะสมกับพื้นที่ ○ การพัฒนาระบบน้ำ ○ การวางแผนการเพาะปลูกพืชที่สร้างรายได้ระยะสั้น กลาง ยาว

วันที่/เวลา	กำหนดการ	รายละเอียด/ประเด็นเรียนรู้
10:30 - 11:00 น.	เดินทางไปโครงการพัฒนาดอยตุงฯ	
11:00 - 11:15 น.	รับประทานอาหารว่าง	
11:15 - 12:15 น.	แลกเปลี่ยนพูดคุยกับผู้นำและชาวบ้านดอยตุง-ปางมะหัน ณ ห้องประชุมออติทอเรีย	- อาชีพที่ทำให้คนอยู่ร่วมกับป่าได้ ○ ปลุกและแปรรูปกาแฟ ชา ○ ตัวอย่างอาชีพอื่นๆ ในดอยตุง เช่น เกษตร หัตถกรรม ค้าขาย - กฎระเบียบชุมชนในการดูแลรักษาป่า
12:15 - 13:15 น.	รับประทานอาหารกลางวัน	
กำหนดการแยกหลักสูตร 1 การพัฒนาศักยภาพชุมชนอย่างยั่งยืน		
13:15 - 15:15 น.	บรรยายสรุปหลักการ กระบวนการประเมินศักยภาพพื้นที่และทดลองปฏิบัติ ณ ห้องประชุม VIP	- การประเมินศักยภาพพื้นที่ ○ ความสำคัญของการประเมินศักยภาพพื้นที่ ○ การวิเคราะห์ศักยภาพของชุมชน 4 ด้าน ○ การให้คะแนน และการคำนวณพลังและความเร็ว-ช้าในการขับเคลื่อนในแต่ละประเด็น
15:15 - 15:30 น.	รับประทานอาหารว่าง	
15:30 - 17:00 น.	บรรยายหลักการคำนวณผลลัพธ์กิจกรรมพัฒนา ชาวบ้านได้อะไร และกระบวนการได้มาซึ่งแผนงานของชุมชน ถาม - ตอบ	- หลักคิดและขั้นตอนสำคัญของการวางแผนกิจกรรม - กระบวนการการสร้างความสำเร็จและการมีส่วนร่วมของชุมชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้อง
กำหนดการแยกหลักสูตร 2 การจัดการป่าโดยชุมชนอย่างยั่งยืน		
13:15 - 14:30 น.	คณะวางแผนเข้าอบรมวิธีการวางแผนภาคทฤษฎีและการใช้อุปกรณ์ที่ ณ ห้องประชุมออติทอเรีย	- ประเด็นนำเสนอ ○ ปัญหาสิ่งแวดล้อม ○ แนะนำโครงการ T-VER และคาร์บอนเครดิต ○ วิธีการวางแผนตัวอย่าง ○ กิจกรรมหลังจากสำรวจแปลงแล้วเสร็จ ○ การติดตามผลการดำเนินโครงการ ○ กิจกรรมการอนุรักษ์และเพิ่มพูนปริมาณคาร์บอนในป่า
14:30 - 15:00 น.	เดินทางไปแปลงเพาะชำกล้าไม้และรับประทานอาหารว่างตามอัธยาศัย	
15:00 - 17:30 น.	คณะวางแผนเรียนรู้เรื่องการใช้งาน การอ่านค่า การบันทึกข้อมูล ของเครื่องมือในการสำรวจป่า ณ แปลงเพาะชำกล้าไม้	- ประเด็นการเรียนรู้ ○ การฝึกใช้เครื่อง GPS และเข็มทิศ ○ การวางแผนตัวอย่าง ○ การฝึกใช้ไม้วัดความสูง กล้องวัดความสูง และเทป DBH ○ การบันทึกและกรอกข้อมูล
17:30 - 18:00 น.	เดินทางไปโครงการพัฒนาดอยตุงฯ	

มูลนิธิแม่ฟ้าหลวง ในพระบรมราชูปถัมภ์
Mae Fah Luang Foundation under Royal Patronage

วันที่/เวลา	กำหนดการ	รายละเอียด/ประเด็นเรียนรู้
18:00 - 19:00น.	รับประทานอาหารเย็น	
19:00 - 20:00น.	กิจกรรม Wrap up ห้องประชุมคลับ 31	หลักสูตร 2 การจัดการป่าโดยชุมชนอย่างยั่งยืน
19:00 - 20:00น.	กิจกรรม Wrap up ห้องประชุม VIP	หลักสูตร 1 การพัฒนาศักยภาพชุมชนอย่างยั่งยืน
วันจันทร์ที่ 5 ตุลาคม 2563		
06.30 - 07.30น.	รับประทานอาหารเช้า	
กำหนดการแยกหลักสูตร 1 การพัฒนาศักยภาพชุมชนอย่างยั่งยืน		
07:30 น.	ออกเดินทางไปบ้านเมืองรวง	- ศึกษาดูงาน ณ บ้านเมืองรวง
09:00 - 12:00น.	ศึกษาดูงานบ้านเมืองรวง	
12:00 - 13:00น.	รับประทานอาหารกลางวัน ที่บ้านเมืองรวง	
13:00 - 14:30น.	เดินทางไปโครงการพัฒนาดอยตุงฯ	
14:30 - 15:20น.	กิจกรรมจัดทำแผนพัฒนาชุมชนและ การต่อยอดทรัพยากรท้องถิ่น ครั้งที่ 1 ณ ห้องประชุมคลับ 31	- วางแผนจัดทำแผนพัฒนาชุมชน - ระดมความคิดการพัฒนาต่อยอดทรัพยากรในชุมชน ○ ทรัพยากรในชุมชน ○ การเพิ่มมูลค่า ○ ปัจจัยในการพัฒนา/ต่อยอดทรัพยากรในชุมชน (ผลผลิตในชุมชน/ภูมิปัญญาท้องถิ่น) ○ กลุ่มเป้าหมาย/ลูกค้า ○ ช่องทางการขาย - แลกเปลี่ยนองค์ความรู้/ความคิดเห็นระหว่างชุมชน
15:20 - 15:30น.	พักเบรก	
15:30 - 17:30น.	กิจกรรมจัดทำแผนพัฒนาชุมชนและ การพัฒนาต่อยอดทรัพยากรท้องถิ่น ครั้งที่ 2	
กำหนดการแยกหลักสูตร 2 การจัดการป่าโดยชุมชนอย่างยั่งยืน		
08:15 - 08:45น.	เดินทางไปยังพื้นที่ป่าสนบริเวณเหนือศูนย์วิจัย เกษตรที่สูงฯ	
08:45 - 11:45น.	คณะวางแผนฝึกการใช้เครื่องมือและการวาง แปลงตัวอย่างในพื้นที่จริง	- ประเด็นการเรียนรู้ ○ การเตรียมอุปกรณ์ที่ใช้ในการวางแผนแปลงตัวอย่าง ○ การแบ่งบุคลากรและหน้าที่ในการวางแผนแปลงตัวอย่าง ○ การเลือกพื้นที่ก่อนการวางแผนแปลงตัวอย่าง ○ ขั้นตอนการวางแผนแปลงตัวอย่างในพื้นที่จริง ○ การตรวจวัด DBH และความสูงของต้นไม้ การบันทึกค่าข้อมูลในพื้นที่จริง - การสุ่มตรวจสอบผลของการวางแผน
12:00 - 13:00น.	รับประทานอาหารกลางวัน	

มูลนิธิแม่ฟ้าหลวง ในพระบรมราชูปถัมภ์
Mae Fah Luang Foundation under Royal Patronage

วันที่/เวลา	กำหนดการ	รายละเอียด/ประเด็นเรียนรู้
13:00 - 17:00น.	กิจกรรมต่อจากภาคเช้า	
17:00 - 17:30น.	เดินทางกลับเข้าพัก	
17:30 - 18:00น.	พักผ่อนตามอัธยาศัย	
18:00 - 19:00น.	รับประทานอาหารเย็น	
19:00 - 20:00น.	กิจกรรม Wrap up ห้องประชุม VIP	<u>หลักสูตร 2 การจัดการป่าโดยชุมชนอย่างยั่งยืน</u> - คนคีย์ข้อมูลฝึกอบรมบันทึกข้อมูลลงไฟล์ Excel
19:30 - 21:00น.	นำเสนอและแลกเปลี่ยนแผนพัฒนาชุมชนและการต่อยอดทรัพยากรท้องถิ่น ณ ห้องประชุม คลับ 31	<u>หลักสูตร 1 การพัฒนาศักยภาพชุมชนอย่างยั่งยืน</u> - กลุ่มละ 10 นาที - Q&A - เจ้าหน้าที่ ชี้แจงกำหนดการวันรุ่งขึ้น
วันอังคารที่ 6 ตุลาคม 2563		
07.00 - 08.00 น.	รับประทานอาหารเช้า	
08.00 - 10.00 น.	อบรมหลักสูตรอบรมการบริหารจัดการกองทุนป่าชุมชน ครั้งที่ 1 ณ ห้องประชุมคลับ 31	- ข้อกำหนดในการรับเงินกองทุน ○ การเปิดบัญชีธนาคาร + ผู้ลงนาม ○ การจัดตั้งกรรมการกองทุนระดับหมู่บ้าน ○ ระเบียบการดูแลรักษาป่า ○ วัตถุประสงค์และขอบเขตในการใช้เงินกองทุน ○ ข้อเสนอโครงการในการใช้เงินกองทุน ○ รายงานการประชุมชาวบ้าน ○ รายงานผลการดำเนินงาน (งานและเงิน) - รูปแบบการบริหารกองทุนแบบต่างๆ ○ ตัวอย่างการใช้เงินกองทุนในกิจกรรมต่างๆ เช่น โครงการปลูกป่า จ.น่าน ○ ตัวอย่างกองทุนหมุนเวียน เช่น กองทุนเมล็ดพันธุ์ กองทุนปุ๋ยสัตว์ กองทุนรูปแบบอื่นๆ
10.00 - 10.10น.	พักเบรก	
10.10 - 12:00น.	อบรมหลักสูตรอบรมการบริหารจัดการกองทุนป่าชุมชน ครั้งที่ 2	- การทำบัญชีรายรับ-จ่าย: การลงบัญชีรายรับ-รายจ่ายเบื้องต้น / check and balance
08:15 - 08:30น.	เดินทางไปยังห้องประชุม VIP	
08:30 - 09:00น.	คณะวางแผนเรียนรู้ขั้นตอนหลังการสำรวจ ณ ห้องประชุม VIP	- ประเด็นการเรียนรู้ ○ การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสำรวจ ○ การเขียนรายงาน ○ การติดตามผลการดำเนินโครงการ ○ กิจกรรมการอนุรักษ์และเพิ่มพูนปริมาณคาร์บอนในป่า

มูลนิธิแม่ฟ้าหลวง ในพระบรมราชูปถัมภ์
Mae Fah Luang Foundation under Royal Patronage

วันที่/เวลา	กำหนดการ	รายละเอียด/ประเด็นเรียนรู้
		การจัดทำแผนการดำเนินงานของคณะวางแผน
10:15 - 12:00น.	สรุปบทวนการอบรมและทดสอบวัดความเข้าใจ	- ประเด็นนำเสนอ ○ สรุปภาพรวมกิจกรรม การฝึกทดสอบเพื่อวัดผลความเข้าใจ
12:00 - 13:00น.	รับประทานอาหารกลางวัน	
13:00 - 14:00น.	เยี่ยมชมพระตำหนักดอยตุง และสักการะพระรูปสมเด็จพระเจ้า	
14:00 - 14:45น.	เยี่ยมชมสวนแม่ฟ้าหลวง	
14:45 - 15:30น.	เยี่ยมชมหอแห่งแรงบันดาลใจ	
15:30 - 16:00น.	เดินทางไปศูนย์การเรียนรู้การจัดการพลังงานและสิ่งแวดล้อม	
16:00 - 16:15น.	รับประทานอาหารว่าง ณ สنجสิ่งแวดล้อม	
16:15- 18:00 น.	ศึกษาดูงานกิจกรรมด้านการจัดการขยะและทำปุ๋ย ณ ศูนย์การเรียนรู้การจัดการพลังงานและสิ่งแวดล้อมของมูลนิธิแม่ฟ้าหลวงฯ	- การผลิตปุ๋ยหมักจากใบไม้และวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร - การปลูกและจัดการผักปลอดสาร
18:00 - 19:00น.	รับประทานอาหารเย็น	
19:00 - 20:00น.	ฟังบรรยายหัวข้อ การเพาะเห็ดและการใช้ประโยชน์จากป่าโดยไม่เผา โดย ดร.ทัศนีย์ หลวงหาญ และ ดร.นริศญา ทองกลาง	- ระบบนิเวศ และชนิดเห็ด - ปัญหาการเผาป่า - การฟื้นฟูป่าร่วมกับการเพาะเห็ดเพื่อความยั่งยืน - การเพาะเห็ด
วันพุธที่ 7 ตุลาคม 2563		
07.00 -08.15 น.	รับประทานอาหารเช้า	
08:30 - 9.30 น.	สรุปการอบรมและชี้แจงการดำเนินงานขั้นต่อไป	
9.45 น.	เดินทางกลับโดยสวัสดิภาพ	

3. เนื้อหาการเรียนรู้ของคณะ

3.1 วันที่ 3 ตุลาคม 2563

3.1.2 คณะผู้แทนป่าชุมชน จาก 4 หมู่บ้าน จำนวนทั้งหมด 32 ท่าน เดินทางถึงโครงการพัฒนาถอยตุง (พื้นที่ทรงงาน) อันเนื่องมาจากพระราชดำริ จ.เชียงราย และรับประทานอาหารเย็น (17.00 – 19.00 น.)

คณะผู้แทนป่าชุมชนตรวจวัดอุณหภูมิร่างกาย และลงทะเบียน

3.1.3 แนะนำตัว และแลกเปลี่ยนระหว่างหมู่บ้าน (19.00 – 20.00 น.)

ประเด็นการแลกเปลี่ยนพูดคุย

คณะผู้แทนป่าชุมชนแนะนำตัวแก่ผู้เข้าร่วมอบรม ชมวีดิทัศน์ที่มาของโครงการ “คุณดูแลป่า เราดูแลคุณ” และหน่วยงานที่มีส่วนร่วมในโครงการฯ ฟังบรรยายภาพรวมโครงการฯ วัตถุประสงค์การอบรมและสิ่งที่คาดหวังจากชุมชน ความสำคัญของโครงการ “คุณดูแลป่า เราดูแลคุณ” โครงการลดก๊าซเรือนกระจกภาคสมัครใจตามมาตรฐานของประเทศไทย (Thailand Voluntary Emission Reduction: TVER) และคาร์บอนเครดิต ปิดท้ายด้วยการชี้แจงกำหนดการอบรม

นาย สมिति หาเรือนพิชฌ์ ดำเนินกิจกรรมแนะนำผู้แทนป่าชุมชนที่เข้าร่วมการอบรม

คณะผู้แทนป่าชุมชน จาก 4 หมู่บ้าน แนะนำตัวแก่ผู้เข้าร่วมการอบรม เพื่อสร้างความคุ้นเคย

นายอภิชาติ แร่งฐิณะ ผู้แทนป่าชุมชนบ้านป่าชาวเหนือ

นายชูทรัพย์ ใจดี (ผู้ใหญ่บ้าน) ผู้แทนป่าชุมชนบ้านภูเขาก้าว

คณะผู้แทนป่าชุมชน จาก 4 หมู่บ้าน แนะนำตัวแก่ผู้เข้าร่วมการอบรม เพื่อสร้างความคุ้นเคย

นายมานิตย์ ศรีพรม ผู้แทนป่าชุมชนบ้านป่าขางค้อยแก้ว

นายจอม กราบทูล ผู้แทนป่าชุมชนบ้านปี้

นางสาว สลักจิต มั่นธรรมรักษา เล่าถึงที่มาของโครงการ“คุณดูแลป่า เราดูแลคุณ” ว่าทุกวันนี้โลกเผชิญปัญหาสิ่งแวดล้อมมาก โดยเฉพาะปัญหาภาวะอากาศเปลี่ยนแปลงและมลพิษที่ส่งผลกระทบต่อความเป็นอยู่ของทุกคน เช่น ปัญหาภัยแล้งที่ส่งผลกระทบต่อการขาดแคลนน้ำซึ่งเป็นแหล่งอุปโภคบริโภคหรือประกอบกิจกรรมที่สร้างรายได้ และปัญหาเหล่านี้ยังคงมีความรุนแรงมากขึ้น จึงเป็นที่มาของโครงการ “คุณดูแลป่า เราดูแลคุณ” ซึ่งเล็งเห็นว่าป่าเป็นทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญและมีบทบาทในการบรรเทาปัญหาข้างต้น เราจึงควรดูแลรักษาป่าเดิมให้คงอยู่และมีความอุดมสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น โดยในพื้นที่ป่าของประเทศไทยมีป่าชุมชนที่ได้รับการดูแลอนุรักษ์โดยชุมชนอยู่แล้วดั้งเดิม ซึ่งหลังจากการลงพื้นที่สำรวจและพูดคุยกับคณะกรรมการป่าชุมชนและสมาชิกชุมชนที่ดูแลป่า นั้น ได้พบว่าชุมชนที่ดูแลป่าเหล่านี้ เผชิญปัญหาและอุปสรรคในการดูแลป่า เช่น ขาดอุปกรณ์ในการดับไฟป่า ขาดงบประมาณในการทำกิจกรรมป้องกันไฟ เป็นต้น แต่ยังคงช่วยกันดูแลรักษาป่าตามปัจจัยที่มีในชุมชน ดังนั้น เราจึงควรให้ความสำคัญกับป่าชุมชนโดยส่งเสริมให้ชุมชนสามารถดูแลป่าต่อไปได้ และได้รับประโยชน์มากขึ้นจากการดูแลรักษาป่า

ผู้แทนป่าชุมชนรับชมชมวิดีโอทัศน์ที่มาของโครงการฯ

และรับฟังรายละเอียดโครงการฯ บรรยายโดยนางสาว สลักจิต มั่นธรรมรักษา

นางสาว สุภัชญา เตชะชูเชิด อธิบายรายละเอียดเบื้องต้นเกี่ยวกับโครงการลดก๊าซเรือนกระจกและการเข้าร่วมโครงการฯ โดยเล่าถึงหลักการการกักเก็บธาตุคาร์บอน การประเมินคาร์บอนเครดิต การวางแผนตัวอย่างและเก็บข้อมูล การตรวจสอบและทวนสอบโดยผู้ทวนสอบประโยชน์ที่เกิดจากการเข้าร่วมโครงการฯ ทั้งในด้านการบรรเทาปัญหาการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศ และการพัฒนาเศรษฐกิจแบบยั่งยืน รวมถึงการนำคาร์บอนเครดิตที่ได้จากการดูแลป่าไปจำหน่ายหรือชดเชยการปล่อยก๊าซเรือนกระจก

ผู้แทนป่าชุมชนรับฟังข้อมูลโครงการลดก๊าซเรือนกระจกภาคสมัครใจตามมาตรฐานของประเทศไทย
(Thailand Voluntary Emission Reduction: TVER) บรรยายโดยนางสาว สุภัชญา เตชะชูเชิด

นาย สมิทธิ หาเรือนพีชน์ ชี้แจงกำหนดการการอบรมและการแบ่งกลุ่มหลักสูตรอบรม โดยแบ่งเป็น หลักสูตรที่ 1 การพัฒนาศักยภาพชุมชน อย่างยั่งยืน จำนวน 12 คน (ชุมชนละ 3 คน) และหลักสูตรที่ 2 การจัดการป่าโดยชุมชนอย่างยั่งยืน จำนวน 20 คน (ชุมชนละ 5 คน) ก่อนปิดกิจกรรมต้อนรับผู้แทนป่าชุมชนสำหรับวันที่ 3 ตุลาคม 2563

ผู้แทนป่าชุมชนรับฟังกำหนดการการอบรม และทบทวนการแบ่งกลุ่มตามหลักสูตรอบรม
ดำเนินกิจกรรมโดยนาย สมิทธิ หาเรือนพีชน์

3.2 วันที่ 4 ตุลาคม 2563

3.2.1 ศึกษาดูงานแปลงปลูกป่าเศรษฐกิจ แมคคาเดเมีย กาแฟอาราบิก้าดอยตุง และโรงงานแปรรูปแมคคาเดเมียบริษัทนวุติ จำกัด (8.30 – 9.30น.)

นายสมรส พรหมมินทร์ เล่าถึงหลักการพัฒนาตามตำราแม่ฟ้าหลวง การส่งเสริมอาชีพที่เหมาะสมกับบริบทพื้นที่ โดยเริ่มตั้งแต่การเข้ามาในพื้นที่ครั้งแรก เมื่อครั้งชาวบ้านยังคงเลี้ยงชีพด้วยการปลูกฝิ่นและการทำไร่เลื่อนลอย โดยมูลนิธิฯได้เข้ามาสนับสนุนอาชีพให้คนในพื้นที่มีรายได้ โดยยึดหลักการคนอยู่ร่วมกับป่า จึงเป็นที่มาของพืชเศรษฐกิจกาแฟและแมคคาเดเมียซึ่งเป็นพืชที่เหมาะสมแก่การปลูกในที่สูง ออกผลผลิตสร้างรายได้ และเป็นพืชได้ป่า เสริมด้วยวิธีการดูแลจัดการพืชโดยไม่ใช้สารเคมี โดยเน้นย้ำให้คณะผู้แทนป่าชุมชนนำหลักการพัฒนาไปประยุกต์ใช้ โดยเลือกพืชและแนวทางการส่งเสริมที่เหมาะสมแก่บริบทของชุมชนตนเอง

นางสาวณัชรวิทย์ ชันติสิทธิ์ เสริมถึงการแบ่งการใช้ประโยชน์พื้นที่ประเภทต่างๆ ในพื้นที่ลุ่มน้ำของดอยตุงโมเดล ซึ่งแบ่งออกเป็น ป่าอนุรักษ์ ป่าเศรษฐกิจ ป่าใช้สอย ที่ทำกิน และที่อยู่อาศัย แนวคิดการแปรรูปเพื่อเพิ่มมูลค่าและสร้างรายได้ระยะยาว และการใช้ประโยชน์จากส่วนเหลือทิ้ง

ผู้แทนป่าชุมชนรับฟังการบรรยายหลักการพัฒนาตามตำราแม่ฟ้าหลวง และการส่งเสริมอาชีพ

โดยนายสมรส พรหมมินทร์ และนางสาว ณัชรวิทย์ ชันติสิทธิ์

3.2.2 ศึกษาดูงานระบบน้ำ การทำเกษตรผสมผสานที่แปลงของนายสุภาพ ตาสามดี (10:00 - 10.30 น.)

นายสุภาพ ตาสามดี บรรยายเรื่องการพัฒนากระแสน้ำและการวางแผนการเพาะปลูกพืชที่สร้างรายได้ระยะสั้น กลาง ยาว

คณะผู้แทนป่าชุมชนรับฟังการบรรยายเรื่องการเพาะปลูกพืช บรรยายโดยนายสุภาพ ตาสามดี

3.2.3 แลกเปลี่ยนพูดคุยกับผู้นำและชาวบ้านดอยตุง-ปางมะหัน ณ ห้องประชุมอดิทธาธรรม (11:15 - 12.15 น.)

นางมยุรา ศิลาวศกรกุล หัวหน้ากลุ่มพัฒนาศาสตร์และหัตถกรรมชนเผ่า เล่าถึงงานหัตถกรรมชนเผ่าที่สืบสานวัฒนธรรมของชนเผ่าอาข่าไว้ ซึ่งเมื่อก่อนยังขาดความเชี่ยวชาญในการทำงานหัตถกรรม แต่หลังจากที่เข้าร่วมโครงการพัฒนาดอยตุงฯ ได้รับองค์ความรู้ และได้ฝึกฝน จึงพัฒนาตนเองให้สามารถทำหัตถกรรมในระดับที่ยากขึ้นได้ รวมถึงงานหัตถกรรมของชนเผ่าอื่นด้วย เช่น ลาหู่ โดยในกลุ่มคนที่ทำงานหัตถกรรม นั้นมีทั้งเด็ก ผู้ใหญ่ และผู้อาวุโส ที่รวมกลุ่มกันตามศักยภาพทั้งกลุ่มคนที่สามารถทำหัตถกรรมโดยใช้เครื่องจักรเย็บผ้าได้ และกลุ่มคนที่มี ความสามารถด้านการเย็บมือ ทำลวดลาย เพื่อกระจายรายได้

นางสาวรุ่งไพลิน เจริญดี คณะกรรมการกาดดอยตุง เสริมว่าประสบการณ์ของตนเองใกล้เคียงกับนางมยุรา โดยเข้าร่วมทำงานในพื้นที่ โครงการพัฒนาดอยตุงฯ ตั้งแต่ ปี 2534 ซึ่งก่อนหน้านี้ไม่มีโอกาสได้เล่าเรียน จนกระทั่งได้มีโอกาสมาทำงานที่โครงการพัฒนาดอยตุงฯ จึงได้ ฝึกฝน เล่าเรียน และพัฒนาตนเองในด้านอาชีพ โดยเริ่มต้นจากการเป็นแม่บ้าน แม่ครัว จนมาถึงปัจจุบันที่ทำการค้าขาย ซึ่งได้เรียนรู้วิธีการ ค้าขายต่างๆจากเจ้าหน้าที่ในโครงการฯ เช่น การทำสต็อก การทำราคาขาย เป็นต้น และมีร้านค้าเป็นของตัวเองที่กาดดอยตุง ซึ่งหมู่บ้าน โดยรอบมีโอกาสที่จะสมัครและสับเปลี่ยนกันมาขายผลผลิต งานหัตถกรรม หรือสินค้าท้องถิ่นอื่นๆ นับเป็นการส่งเสริมอาชีพให้คนโดยรอบ พื้นที่โครงการพัฒนาดอยตุงฯ

นายทรงยศ วิเศษจรงค์ดี อดีตผู้ใหญ่บ้านลิเซ เจ้าของธุรกิจชุมชนกาแฟลิเซ เล่าถึงการต่อยอดร้านกาแฟของตนเอง ก่อนหน้านี้เคยปลูก ฝิ่น และหันมาเริ่มปลูกกาแฟตั้งแต่ 20 กว่าปีมาแล้ว พัฒนาฝีมือและองค์ความรู้ ตั้งแต่ต้นน้ำถึงปลายน้ำ ปลูกกาแฟ คั่วกาแฟ และชงกาแฟ สร้างรายได้ที่มั่นคง แต่เน้นย้ำว่าอยากให้คณะผู้แทนป่าชุมชน ดูว่าชุมชนตนเองมีอะไร มีจุดแข็ง หรือวัตถุดิบอะไรของชุมชนที่สามารถนำมา ต่อยอดได้ เพื่อให้สอดคล้องกับบริบทชุมชน มองให้ใกล้ตัวเข้าไว้ แล้วค่อยขยายการพัฒนาไปเรื่อยๆ ค่อยๆเรียนรู้และปรับตัว

นายฐานกร เดชพัฒน์กิจ เจ้าหน้าที่พัฒนาสังคม เสริมถึงกลุ่มหน่อไม้ในพื้นที่ดอยตุงฯ ซึ่งในทุกๆปีคนในชุมชนที่สนใจเก็บหน่อไม้จะมีการ ประชุมเรื่องของการบริหารจัดการหน่อไม้ โดยชวนผู้นำในชุมชนร่วมประชุม ทำข้อตกลง-เงื่อนไขร่วมกันในการเก็บ และออกบัตรสมาชิกผู้ที่ สามารถเก็บหน่อไม้ได้ในแต่ละรอบ เพื่อให้การเก็บหน่อไม้ยั่งยืน เช่น ขนาดหน่อไม้ที่สามารถเก็บได้ ระยะเวลาเปิด-ปิดฤดูกาลเก็บหน่อไม้ เป็น ต้น ซึ่งเมื่อเก็บหน่อไม้แล้วจะเปิดรับสมัครคนในชุมชนเพื่อรวบรวมหน่อไม้ในหมู่บ้านไปยังจุดรวบรวมผลผลิตหน่อไม้เพื่อขาย หรือ นำไป

แปรรูป รวมถึงมีการประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ เช่น ตำรวจ กรมป่าไม้ ให้อำนาจถึงฤดูกาลเก็บหน่อไม้ เพื่อไม่ให้มีการเก็บหน่อไม้ โดยคนนอกชุมชน หรือผู้ที่ไม่ได้ผ่านกระบวนการของกลุ่ม

นางมยุรา ศิลาวงศกรกุล หัวหน้ากลุ่มพัฒนาสตรีและหัตถกรรมชนเผ่า เสริมว่าทางเจ้าหน้าที่ในพื้นที่ที่มีการนำข้อประเด็นต่างๆเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์จากป่าในพื้นที่ของ 4 หมู่บ้าน ในตำบลแม่ฟ้าหลวง ไปร่วมพิจารณาตั้งเป็นกฎระเบียบระดับอำเภอ เพื่อให้คนในพื้นที่ที่สามารถใช้ประโยชน์จากป่าได้อย่างยั่งยืน ไม่มีการขัดแย้งระหว่างอำเภออื่นๆใกล้เคียง

นายอาและ อ่วยแม หัวหน้างานโครงการปลูกป่าฯ บ้านปางมะหัน เสริมว่าในพื้นที่ปางมะหันนั้นมีการบริหารจัดการการใช้ประโยชน์จากป่าเช่นกัน โดยเป็นการใช้ประโยชน์จากป่า 18 หมู่บ้าน ซึ่งมีกฎร่วมกันว่าแต่ละหมู่บ้านจะต้องใช้ประโยชน์จากป่าภายในเขตพื้นที่ของตนเอง และมีหน้าที่ในการรับผิดชอบดูแลพื้นที่ป่าให้อุดมสมบูรณ์ นอกเหนือจากนี้พื้นที่ปางมะหันยังมีการปลูกขาน้ำมันซึ่งเป็นพืชเศรษฐกิจมาตั้งแต่ปี 2549 เพราะว่าผลผลิตของขาน้ำมันมีมูลค่าทางเศรษฐกิจสูง สามารถสร้างรายได้ให้ชุมชน ซึ่งตอนนี้อยู่ระหว่างการศึกษาศึกษาเพื่อพัฒนา

บรรยากาศการแลกเปลี่ยนพูดคุยกับผู้นำและชาวบ้านดอยตุง-ปางมะหัน

นายธากร เดชพัฒนกิจ

นายทรงยศ วิเศษจรงค์ดี

บรรยากาศการแลกเปลี่ยนพูดคุยกับผู้นำและชาวบ้านดอยตุง-ปางมะหัน

นางสาวรุ่งไพลิน เจริญดี

นางมยุรา คีลาวงศกรกุล

นายอาหะละ อ่วยแม

ผู้แทนจากบ้านภูเขาก้าวและบ้านปี้

สอบถามถึงการจัดการกลุ่มหน่อไม้ การตั้งกฎร่วมกัน และมาตรการลงโทษผู้ที่ลักลอบเก็บหน่อไม้

3.2.4 หลักสูตร 1 การพัฒนาศักยภาพชุมชนอย่างยั่งยืน

บรรยายสรุปหลักการ กระบวนการประเมินศักยภาพพื้นที่ การคำนวณผลลัพธ์กิจกรรมพัฒนา ช่างบ้านได้อะไร และกระบวนการได้มาซึ่งแผนงานของชุมชน ณ ห้องประชุม VIP (13.15 – 15.15 และ 15.30 – 17.00 น.)

นายสมรส พรหมมินทร์ และ นางสาวณัฏฐวรรค์ ชันติสิทธิ์ ดำเนินการอบรมเรื่องการประเมินศักยภาพพื้นที่และชุมชน ประกอบด้วย มิติน้ำ ดิน ป่า เกษตร ปศุสัตว์ ภัยธรรมชาติ สังคม และหลักคิดและขั้นตอนสำคัญของการวางแผนกิจกรรม รวมถึงกระบวนการการสร้างความเข้าใจ และการมีส่วนร่วมของชุมชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้อง ก่อนให้ผู้เข้าร่วมอบรมได้ลองประเมินศักยภาพพื้นที่

บรรยากาศกิจกรรมกระบวนการประเมินศักยภาพพื้นที่

นายชูทรัพย์ ใจดี (ผู้ใหญ่บ้าน) ผู้แทนป่าชุมชนบ้านภูเขาแก้ว

นาย ตาล มุ่งทอง ผู้แทนป่าชุมชนบ้านปี่

นายมานิตย์ ศรีพรม ผู้แทนป่าชุมชนบ้านป่าซางค้อยแก้ว

นายอภิชาติ แกรงู้นะ ผู้แทนป่าชุมชนบ้านป่าซางเหนือ

3.2.5 หลักสูตร 2 การจัดการป่าโดยชุมชนอย่างยั่งยืน

3.2.5.1 อบรมวิธีการวางแผนภาคทฤษฎีและการใช้อุปกรณ์ที่ ณ ห้องประชุมอดิโตเรียม (13.15 – 14.30 น.)

อธิบายหลักการของการวางแผนสำรวจพื้นที่ป่า ตั้งแต่กระบวนการอ่านแผนที่ การคัดเลือกพื้นที่ในการสำรวจ อุปกรณ์ต่างๆ ที่จำเป็นในการสำรวจ พร้อมทั้งแบบฝึกให้ทำระหว่างการอบรม ประกอบด้วยหลักการสำคัญของการวางแผน การอ่านค่าเทปวัด DBH และไม้วัดความสูงให้ถูกต้อง ชาวบ้านให้ความสนใจเป็นอย่างดีแต่อาจจะใช้เวลาเรียนรู้นานกว่าที่คาดการณ์ไว้ทำให้กำหนดการล่าช้า

บรรยากาศการอบรมวิธีการวางแผนภาคทฤษฎีและการใช้อุปกรณ์

3.2.5.2 เรียนรู้เรื่องการใช้งาน การอ่านค่า การบันทึกข้อมูล ของเครื่องมือในการสำรวจป่า ณ แปลงเพาะชำม่วง (15:00 - 17:30 น.)

คณะหลักสูตร 2 ทั้งหมดเดินทางไปยังพื้นที่แปลงเพาะชำม่วง พื้นที่ราบและโล่งเพื่อฝึกการวางแผนภาคปฏิบัติ โดยแบ่งผู้อบรมเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ บ้านปี่ 1 กลุ่ม บ้านภูเขาก้าว 1 กลุ่ม และบ้านป่าซางเหนือและป่าซางดอยแก้วรวมกันอีก 1 กลุ่ม แต่ละกลุ่มผู้อบรมจะต้องแบ่งหน้าที่กันทำงานเพื่อวางแผนขนาด 40 x 40 เมตร หรือ 20 x 80 เมตรให้เสร็จสมบูรณ์ โดยมีพี่เลี้ยงกลุ่มละ 5 คนคอยสอนและตรวจสอบการทำงาน ชาวบ้านทั้งหมดจะเวียนกันหน้าที่ต่าง ๆ เพื่อจะได้รับความรู้ความเข้าใจที่ครบถ้วน ก่อนจะตัดสินใจกำหนดหน้าที่ตายตัวสำหรับกิจกรรมต่อไป กิจกรรมภาคสนามทำให้ผู้อบรมมีความเข้าใจมากขึ้นเกี่ยวกับการปฏิบัติงาน

ผู้แทนชุมชนเรียนรู้การวางแผนเบื้องต้น การอ่านค่า การบันทึกข้อมูล
ณ แปลงเพาะชำม่วง เพื่อได้ฝึกปฏิบัติจริงในพื้นที่ราบ

3.2.5.3 กิจกรรม Wrap up ณ ห้องประชุม VIP (19.00 – 20.00 น.)

นายพิทักษ์ ไชยลังกา สรุปการดำเนินงานและปัญหาที่พบระหว่างการฝึกอบรมภาคสนามเพื่อเป็นการย้ำเตือนจุดผิดพลาดที่อาจจะเกิดขึ้น และเพื่อให้การสำรวจและบันทึกข้อมูลเป็นไปได้อย่างถูกต้อง มีการชี้แจงเพิ่มเติมเกี่ยวกับหน้าที่ของแต่ละตำแหน่งระหว่างการสำรวจเพื่อให้ชาวบ้านแบ่งหน้าที่กันได้อย่างชัดเจนยิ่งขึ้นในกิจกรรมวันถัดไป อย่างไรก็ตามยังมีปัญหาเรื่องการชี้แจงการแบ่งหน้าที่ไม่ชัดเจนทำให้เกิดความสับสน จึงได้มีการพัฒนาการแบ่งหน้าที่ใหม่ในวันรุ่งขึ้นและสำหรับการอบรมครั้งถัดไป

3.3 วันที่ 5 ตุลาคม 2563

3.3.1 หลักสูตร 1 การจัดการป่าโดยชุมชนอย่างยั่งยืน

3.3.1.1 ศึกษาดูงานบ้านเมืองรวง ตำบลแม่กรณ์ จังหวัดเชียงราย (9.00 – 12.00 น.)

คณะผู้แทนป่าชุมชนเดินทางไปยังบ้านเมืองรวง เพื่อศึกษาดูงานด้านการบริหารจัดการกลุ่ม การบริหารจัดการคัดแยกขยะ ธนาคารเมล็ดพันธุ์ การทำฝัังโพรง การเพาะเลี้ยงกบ และการเพิ่มมูลค่าทรัพยากรในชุมชน

บรรยากาศการศึกษาดูงานบ้านเมืองรวง

3.3.1.2 กิจกรรมจัดทำแผนพัฒนาชุมชนและการต่อยอดทรัพยากรท้องถิ่น ณ ห้องประชุมคลับ 31 (14:30 – 15:20น.)

นายสมิทธิ หาเรือนพิษณุ และ นางสาวพิชชนก เหลืองอุทัย ดำเนินกิจกรรมการวางแผนจัดทำแผนพัฒนาชุมชนต่อเนื่องจากผลลัพธ์ที่ได้จากการกิจกรรมการประเมินศักยภาพพื้นที่และชุมชน และการวางแผนพัฒนาต่อยอดทรัพยากรในชุมชน โดยบรรยายถึงกระบวนการการระดมความคิดและขั้นตอนการทำแผน เช่น การเพิ่มมูลค่า ปักจ้ยในการพัฒนา/ต่อยอดทรัพยากรในชุมชน กลุ่มเป้าหมาย ต้นทุน/กำไร ช่องทางการขาย เป็นต้น ก่อนเริ่มให้คณะผู้แทนป่าชุมชนได้ลองทำแผนพัฒนาด้วยตนเอง และนำเสนอแผนงานเพื่อแลกเปลี่ยนองค์ความรู้และความคิดเห็นระหว่างชุมชน

บรรยากาศกิจกรรมจัดทำแผนพัฒนาชุมชนและการต่อยอดทรัพยากรท้องถิ่น

3.3.2 หลักสูตร 2 การจัดการป่าโดยชุมชนอย่างยั่งยืน

3.3.2.1 คณะวางแผนฝึกการใช้เครื่องมือและการวางแผนตัวอย่างในพื้นที่จริง (9:00 – 15:00 น.)

คณะตัวแทนหมู่บ้าน แบ่งกลุ่มออกเป็น 3 กลุ่มเพื่อทำการฝึกวางแผนในพื้นที่ป่าจริงบริเวณ กม. 14 ซึ่งใกล้กับแปลง T-VER ของพื้นที่โครงการพัฒนา (ดอยตุง) แต่ละกลุ่มประกอบด้วยหัวหน้าทีมและพี่เลี้ยงคอยสอน ตรวจสอบความรู้ความเข้าใจ และความปลอดภัยของผู้ร่วมอบรม

ช่วงแรก แต่ละกลุ่มจะทำการวางแผนขนาด 40 x 40 เมตร โดยแบ่งหน้าที่เป็นคนเดินเทป 2 คน คนชี้แนว 2 คน และผู้กำกับการทำงาน หรือหัวหน้าทีมจำนวน 1 คน หลังจากนั้นจึงปักหมุดปูนและจับพิกัด GPS โดยทั้ง 3 กลุ่มสามารถวางแผนได้แล้วเสร็จก่อนเที่ยง และรับประทานอาหารร่วมกันที่จุดชมวิว กม. 14

ช่วงที่สอง แต่ละกลุ่มทำการวัดเส้นผ่านศูนย์กลางและความสูงของต้นไม้ โดยมีคนทำหน้าที่ติดแท็กตัวเลข 1 คน วัดเส้นผ่านศูนย์กลางต้นไม้ 1 คน วัดความสูงจำนวน 1 คน คนอ่านค่าความสูง 1 คน และคนจดบันทึก 1 คน การทำงานภาคปฏิบัติทำงานชาวบ้านมีความรู้ความเข้าใจในการทำงานมากขึ้น พร้อมทั้งมีความคุ้นเคยกับเครื่องมือเพิ่มขึ้นด้วย จากการอบรมเห็นได้ว่ากลุ่มที่มีผู้เข้าร่วมน้อยสามารถปฏิบัติงานได้ดีกว่า ทุกคนมีหน้าที่และปฏิบัติได้อย่างเต็มที่มากกว่ากลุ่มที่มีสมาชิกมาก การสำรวจและจดบันทึกข้อมูลจำนวน 8 แปลงย่อยแล้วเสร็จเวลาประมาณ 16:00 น. เพื่อให้ผู้อบรมได้พักผ่อน ก่อนอาหารเย็น

บรรยากาศการใช้เครื่องมือและการวางแผนตัวอย่างในพื้นที่จริง

3.3.2.2 กิจกรรม Wrap up ห้องประชุม VIP (19:00 – 20:00 น.)

Martin Van de Bult นักพฤกษศาสตร์ มูลนิธิแม่ฟ้าหลวงฯ ได้ทำการบรรยายเกี่ยวกับการฟื้นฟูป่าดอยตุงและความหลากหลายทางชีวภาพของผืนป่า โดยกล่าวว่าแรกเริ่มมีการปลูกป่าสนจำนวนมากซึ่งทำให้พืชอื่นขึ้นได้ยาก รวมทั้งได้แลกเปลี่ยนมาตรการการควบคุมไฟป่าและการใช้ประโยชน์ของป่าชุมชนแต่ละหมู่บ้าน ซึ่งชาวบ้านให้ความสนใจในมาตรการที่แตกต่างกันระหว่างชุมชน พร้อมทั้งขอคำแนะนำชนิดพืชที่ควรปลูกเพื่อให้มีการจัดการความหลากหลายทางชีวภาพในป่าชุมชนของตนให้มีความหลากหลายมากยิ่งขึ้น

ผู้กรอกข้อมูล ตัวแทนกรอกข้อมูลของแต่ละหมู่บ้านแยกทำงาน ณ ห้องพัฒนาสังคม เรียนรู้เกี่ยวกับแบบฟอร์มการบันทึกข้อมูลใน Excel และทดลองกรอกข้อมูลจริงที่ได้จากการทำงานภาคสนาม ในการปฏิบัติงานจริงข้อมูลดังกล่าวจะถูกส่งกลับมายังมูลนิธิฯ เพื่อทำการวิเคราะห์ข้อมูลหาปริมาณกักเก็บคาร์บอนไดออกไซด์ของป่าชุมชนต่อไป

3.4 วันที่ 6 ตุลาคม 2563

3.4.1 หลักสูตร 1 การจัดการป่าโดยชุมชนอย่างยั่งยืน

อบรมหลักสูตรอบรมการบริหารจัดการกองทุนป่าชุมชน (8.00 - 12:00น.)

นางสาว สลักจิต มั่นธรรมรักษา บรรยายข้อกำหนดในการรับเงินกองทุน ประกอบด้วย การเปิดบัญชีธนาคาร การจัดตั้งกรรมการกองทุน ระดับหมู่บ้าน ระเบียบข้อตกลงการดูแลรักษาป่า วัตถุประสงค์และขอบเขตในการใช้เงินกองทุน ข้อเสนอโครงการในการใช้เงินกองทุน รายงานการประชุมชาวบ้านรายงานผลการดำเนินงาน (งานและเงิน) รูปแบบการบริหารกองทุนแบบต่างๆ ตัวอย่างการใช้เงินกองทุนในกิจกรรมต่างๆ เช่น โครงการปลูกป่า จ.น่าน และตัวอย่างกองทุนหมุนเวียน

นางสาวพิมพ์ชนก จงพสุภิญโญ บรรยายเรื่อง การลงบัญชีรายรับ-รายจ่ายเบื้องต้น

บรรยากาศการอบรมการบริหารจัดการกองทุนป่าชุมชน และการลงบัญชีรายรับ-รายจ่ายเบื้องต้น

3.4.2 หลักสูตร 2 การจัดการป่าโดยชุมชนอย่างยั่งยืน

3.4.2.1 คณะวางแผนการเรียนรู้ขั้นตอนหลังการสำรวจ (8:00 – 9:30 น.)

นางสาวสุภัชญา เตชะชูเชิด อธิบายถึงการจัดทำรายงานการขึ้นทะเบียนโครงการ T-VER ซึ่งประกอบด้วยข้อมูลพื้นฐานป่าชุมชนแต่ละแห่ง กิจกรรมที่ชุมชนดำเนินงานเพื่อปกป้องและฟื้นฟูป่า รวมทั้งขั้นตอนการวิเคราะห์ผลจากข้อมูลที่ชุมชนทำสำรวจป่าแล้วจัดส่งมาให้ทางมูลนิธิฯ คิดคำนวณปริมาณการกักเก็บคาร์บอนไดออกไซด์เพื่อจัดทำข้อมูลพื้นฐานประกอบรายงาน

3.4.2.2 สรุปบทวนการอบรมและทดสอบวัดความเข้าใจ (9:30 – 12:00 น.)

นายพิทักษ์ ไชยลังกา ทบทวนสิ่งที่ได้เรียนรู้ระหว่างการอบรม 3 วันเกี่ยวกับการทำโครงการ T-VER และซักถามข้อสงสัยเกี่ยวกับโครงการนี้ ชี้แจงชาวบ้านกระบวนการหลังจากกลับไปหมู่บ้านให้จัดเตรียมหลักหมุดปูนและแท็กตัวเลขสำหรับต้นไม้ หลังจากนั้นจึงทำการทดสอบชาวบ้านทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ

ภาคทฤษฎี ชาวบ้านแต่ละคนได้รับคำถามจำนวน 12 ข้อคล้ายคลึงกับแบบทดสอบที่อยู่ในห้องเรียน โดยที่ชาวบ้านในหมู่บ้านเดียวกันสามารถปรึกษากันได้ หลังจากใช้เวลาประมาณ 1 ชั่วโมงในการทำแบบทดสอบ ผู้เข้าร่วมอบรมแลกเปลี่ยนคำตอบกันในการตรวจคำตอบ และขอตัวแทนหมู่บ้านมาช่วยกันเฉลยคำตอบแต่ละข้อเพื่อเสริมสร้างความเข้าใจและการมีส่วนร่วม

ภาคปฏิบัติ ชาวบ้านถูกแบ่งเป็น 3 กลุ่ม และได้รับพิกัด GPS ที่แตกต่างกันบริเวณรอบอาคารสำนักงาน แต่ละกลุ่มจะต้องเดินทางพิกัดที่ถูกต้องให้พบ เป็นการทดสอบการใช้เครื่อง GPS นำทาง พร้อมทั้งให้วัดต้นไม้ ระบุชนิด เส้นผ่านศูนย์กลาง และความสูงให้ถูกต้อง โดยพี่เลี้ยงประจำกลุ่มเป็นผู้ให้คะแนน

ภาพบรรยากาศการทำแบบทดสอบ ภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ

3.4.3 เยี่ยมชมพระตำหนักดอยตุง สวนแม่ฟ้าหลวง และหอแห่งแรงบันดาลใจ (13.00 - 15:30น.)

บรรยากาศการเยี่ยมชมพระตำหนักดอยตุง สวนแม่ฟ้าหลวง และหอแห่งแรงบันดาลใจ

3.4.4 ศึกษาฐานกิจกรรมด้านการจัดการขยะและทำปุ๋ย ณ ศูนย์การเรียนรู้การจัดการพลังงานและสิ่งแวดล้อมของมูลนิธิแม่ฟ้าหลวงฯ (16:15– 18:00 น.)

ดร.ธนพงศ์ ดวงมณี บรรยายถึงศูนย์จัดการขยะของโครงการพัฒนาออยตุงฯ และการดำเนินการลดปริมาณขยะสู่บ่อฝังกลบโดยยึดหลักการคัดแยกขยะตั้งแต่ต้นทางก่อนส่งมายังศูนย์จัดการขยะ ก่อนเริ่มแบ่งกลุ่มคณะผู้แทนป่าชุมชนเพื่อสลับกันศึกษาดูงานฐานต่างๆ ประกอบด้วย โรงทำปุ๋ยจากวัชพืชและเปลือกกาแฟ ระบบบำบัดน้ำเสียโดยใช้ธรรมชาติช่วยบำบัด จุดคัดแยกขยะ และจุดย่อยสลายขยะด้วยธรรมชาติ โดยมีนายพิทักษ์ ไชยลังกาและนายนายไพศาล คำกาศ ร่วมบรรยาย

บรรยายภาคการดูงาน ณ ศูนย์การเรียนรู้การจัดการพลังงานและสิ่งแวดล้อม

3.4.5 บรรยายหัวข้อ การเพาะเห็ดและการใช้ประโยชน์จากป่าโดยไม่เผา โดย ดร.ทัศนีย์ หลวงหาญ และ ดร.นริศญา ทองกลาง

ดร.ทัศนีย์ หลวงหาญ และดร.นริศญา ทองกลาง มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง ร่วมบรรยายหัวข้อการเพาะเห็ดและการใช้ประโยชน์จากป่าโดยไม่เผา โดยเน้นให้ความรู้เรื่องระบบนิเวศ วัฏจักรและชนิดของเห็ด ประเด็นปัญหาการเผาป่าจากการเก็บ/หาของป่า การพัฒนาเห็ดสู่อาชีพโดยไม่เผาป่า การฟื้นฟูป่าร่วมกับการเพาะเห็ดเพื่อความยั่งยืนโดยการนำเศษวัสดุใบไม้ในป่ามาทำเป็นวัสดุในการเพาะเห็ดโคนร่วมกับการทำแนวกันไฟ การใช้จุลินทรีย์และเห็ดป่าเพื่อช่วยในการย่อยสลายเศษวัสดุใบไม้ กิ่งไม้ที่จะกลายเป็นวัสดุเชื้อเพลิงในป่า เพื่อลดปริมาณเชื้อเพลิงและความรุนแรงของการเกิดไฟป่า และการเพาะเห็ด

บรรยายภาคคณะผู้แทนป่าชุมชนรับฟังการบรรยายหัวข้อการเพาะเห็ดและการใช้ประโยชน์จากป่าโดยไม่เผา

3.5 วันที่ 7 ตุลาคม 2563

นางสาว สลักจิต มั่นธรรมรักษา นายสมิทธิ หาเรือนพิษณุ และนายพิทักษ์ ไชยลังกา สรุปรายการอบรมและชี้แจงการดำเนินงานขั้นตอนต่อไป ดังนี้

- 1) สรุปรายการอบรมวันที่ 3 – 6 ตุลาคม 2563
- 2) ภาพรวมกองทุนป่าชุมชน: งบประมาณที่ชุมชนจะได้รับ กรอบการใช้เงินกองทุน
- 3) การขออนุมัติการใช้เงินกองทุน
- 4) เอกสาร/รายงานที่ชุมชนต้องส่งมอบแก่มูลนิธิฯ เพื่อรับเงินสนับสนุน
- 5) ทาหรือเกณฑ์การพิจารณาการเกิดไฟฟ้า
- 6) กำหนดการการส่งมอบเอกสาร
- 7) แผนการลงพื้นที่วางแผน T-VER และการร่วมวางแผน T-VER ระหว่างหมู่บ้าน

บรรยากาศการสรุปรายการอบรมและชี้แจงการดำเนินงานขั้นตอนต่อไป

4. ผู้ร่วมดำเนินการอบรมวันที่ 3 – 7 ตุลาคม 2563 ประกอบด้วย:

1. สลักจิต มั่นธรรมรักษา	ประธานสายบริหารงานพัฒนา
2. ดร.ธนพงศ์ ดวงมณี	ผู้อำนวยการด้านนโยบายสิ่งแวดล้อม
3. สมिति หาเรือนพีชน์	ผู้อำนวยการฝ่ายสนับสนุนการปฏิบัติงานพิเศษ
4. สมรส พรหมมินทร์	ผู้อำนวยการปฏิบัติการพัฒนา
5. พิมพ์ชนก จงพสุภิญโญ	ผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีและการเงิน
6. ณัฏฐวรรค์ ชันติสิทธิ์	ผู้จัดการส่วนมหาวิทยาลัยที่มีชีวิต
7. กมลทิพย์ พงษ์พิพัฒน์วัฒนา	ผู้จัดการส่วนบริหารจัดการองค์ความรู้
8. นริศรา อนันตศิริจินดา	ผู้จัดการส่วนบัญชีและการเงิน
9. ดร.สุภัชญา เตชะชูเชิด	ผู้จัดการฝ่ายสิ่งแวดล้อม
10. นิชมน ชัยชนะชูเชิด	ผู้ช่วยผู้จัดการโครงการ
11. พิษชนก เหลืองอุทัย	ผู้ช่วยผู้จัดการฝ่ายสนับสนุนการปฏิบัติงานพิเศษ
12. กนกวรรณ รชตธัญทิพย์	เจ้าหน้าที่เผยแพร่องค์ความรู้
13. ถวิล คำसार	เจ้าหน้าที่เผยแพร่องค์ความรู้
14. พิทักษ์ ไชยลังกา	เจ้าหน้าที่โครงการสิ่งแวดล้อม
15. ศุภชัย ต๊ะแก้ว	เจ้าหน้าที่ภาคสนาม
16. ยี่ นามแพง	หัวหน้าทีมสิ่งแวดล้อม (ขาน้ำมัน)
17. ไพศาล คำกาศ	เจ้าหน้าที่สิ่งแวดล้อม
18. กฤษณ์ กีก้อง	เจ้าหน้าที่ภาคสนาม
19. ภิญโญ ใจดี	เจ้าหน้าที่งานศูนย์ข้อมูล
20. สรिता เอี่ยมละออ	เจ้าหน้าที่พัฒนาธุรกิจเพื่อสังคม
21. วรพีโลลักษณ์ ฐิติเวส	เจ้าหน้าที่พัฒนาธุรกิจเพื่อสังคม